

VODIČ O UČEŠĆU GRAĐANA U RADU I ODLUČIVANJU OPĆINE ILIJAŠ

Revidiran oktobra, 2024. godine

Ul. 126. ilijaške brigade br. 6, 71380 Ilijaš
Tel. ++387 33 580-620, 580-698, fax. 400-505,
e-mail: info@ilijas.ba
certifikat:HROO8740

Uvod

Smatra se da se svi izrazi upotrijebljeni u jednom gramatičkom rodu radi preglednosti u ovom dokumentu odnose bez diskriminacije i na žene i na muškarce.

Učešće građana u procesu odlučivanja jeste građansko pravo koje građani konzumiraju na svim razinama vlasti, kako na lokalnim tako i na višim razinama vlasti, što čini temelj razvoja demokratskog društva. Osnovni cilj sudjelovanja građana u procesu donošenja odluka, ali i uopće u radu lokalnih vlasti, jeste poboljšanje efektivnosti i učinkovitosti rada lokalne uprave, kao osnovnih načela funkcioniranja jedinica lokalne samouprave. Građani većinu svojih interesa, potreba i očekivanja (oko 70%) ostvaruju u lokalnoj zajednici, te je učešće građana u radu i odlučivanju lokalne zajednice naročito značajno.

Jačanje demokracije počinje na lokalnom nivou, jačanjem utjecaja lokalnih zajednica, omogućavanjem da politička moć bude ravnomjerno raspoređena kroz cijelo društvo, kao i pružanjem pomoći građanima da postave i ostvare vlastite prioritete. Na ovaj način, demokracija jača kroz povećan stepen učešća građana. Naravno, nije samo važno građanima češće dati priliku da se izjasne, već i osigurati da se njihov glas čuje, te da njihova stajališta mogu donijeti promjene. Ovo zahtijeva odgovornu lokalnu vlast, koja vodi računa o potrebama građana, i čiji vijećnici prihvataju punu odgovornost u tom procesu.

Cilj Općine Ilijaš je razvijati političku volju i institucionalne kapacitete, kako bi odgovorila zahtjevima građana na efikasan, pravedan i transparentan način.

Misija Općinskog vijeća i Općine Ilijaš je zadovoljavanje potreba građana i stalno unapređivanje kvaliteta života u lokalnoj zajednici.

Učešće građana u procesu odlučivanja centralni je element svake definicije demokratije. Same definicije demokratije se dalje razlikuju po tome koliki stepen, vrstu, obuhvat i kvalitet učešća građana uzimaju za dovoljan ili poželjan. Tako počevši od samih izbora kao najmanjeg zajedničkog sadržioca svih definicija demokratije, kojim građani odlučuju o povjeravanju vršenja vlasti, razvijali su se dalje bitno širi i dublji (po opsegu učešća građana) koncepti participativne i deliberativne demokratije, kojima je, uprkos razlikama, zajedničko da se učešće građana u donošenju odluka proširuje i mimo izbornog procesa kao takvog.

Posredni oblik učešća građana su izbori. Na lokalnim izborima građani biraju načelnika - organ izvršne vlasti i vijećnike općinskog vijeća - organ zakonodavne vlasti.

Ukoliko svi građani direktno učestvuju u donošenju odluka, govorimo o direktnoj ili participativnoj demokratiji. Ona se realizira učešćem građana u javnim poslovima.

Učešće građana podrazumijeva aktivno uključivanje građana u proces donošenja odluka. Učešće građana u odlučivanju u lokalnoj zajednici predstavlja sve one aktivnosti u kojima se građani uključuju u proces donošenja odluka koje se tiču njihovog svakodnevnog života. Učešće građana u procesu donošenja odluka u lokalnim poslovima je suština demokratije. Demokratija u osnovi predstavlja partnerstvo između građana i organa vlasti kojima su građani dali povjerenje da u njihovo ime vrše vlast.

Brojne su prednosti koje donosi učešće građana u procesu donošenja odluka. Te prednosti uključuju kvalitetnije politike bazirane na opštem interesu, snažnu legitimnost odluka, samog procesa, kao i donosilaca odluka, te jačanje odgovornosti i integriteta.

Građani treba da učestvuju zato što to uvijek omogućava donošenje boljih odluka u lokalnoj zajednici. Bolje odluke treba da donesu korist za običnog građanina. Odluke koje donose građani imaju izgleda da budu prihvaćene od samih građana.

Smisao ideje građanskog učešća je dvostrana komunikacija:

- od vlasti ka građanima;
- od građana ka vlastima.

Građani treba da učestvuju u procesu kreiranja i donošenja odluka o pitanjima koja su vezana za njihove živote, jer to donosi brojne koristi, kako njima, tako i zajednici.

Za učešće građana u procesu kreiranja i donošenja odluka veoma je važno postojanje svijesti kod građana o njihovoj odgovornosti za doprinos u ovom procesu.

Građansko učešće je kombinacija - informacija, komunikacije i uključivanja u odnose uspostavljene između vlasti i građana.

Građanski aktivizam znači u osnovi aktivno uključivanje građana u društveni život, a pri tome je fokus na onim aktivnostima koje doprinose izgradnji i jačanju demokratije.

Pojam aktivnog građanina, ukratko, znači da je građanin aktivni učesnik u izgradnji i razvoju lokalne zajednice.

Participacija građana i građanki u upravljanju poslovima u lokalnoj zajednici određuje i sadržaj i kvalitet demokratskih procesa i odnosa. Izgradnja demokratskih standarda u pogledu razvoja civilnog aktivizma i političke participacije započinje u lokalnim zajednicama.

POGLAVLJE I - INSTITUCIONALNI OKVIR UČEŠĆA GRAĐANA U VLASTI

Zakonima o lokalnoj samoupravi i statutima općina definirano je učešće građana/građanki i mehanizmi koje građani mogu koristiti u komunikaciji sa organima vlasti i za ostvarivanje svojih prava.

Mehanizmi za učešće građana u procesu odlučivanja utvrđeni članom 43. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 49/06 i 51/09), članom 12. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 22/00 - prečišćeni tekst) i članom 24. Statuta Općine Ilijaš ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 20/09 - prečišćeni tekst i 46/18) su:

- (mjesni) zbor građana,
- referendum i
- građanska inicijativa.

Ove oblike učešća često nazivaju tradicionalnim, jer nude ograničene mogućnosti za izražavanje interesa i mišljenja građana, te su se u posljednjih 12 godina razvili novi oblici, koji nadopunjuju navedene. Nove komunikacijske tehnologije omogućuju građanima da prevaziđu prepreke fizičke udaljenosti i da se brže i djelotvornije organiziraju.

U članu 43. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine stoji da "Građani neposredno odlučuju o pitanjima iz nadležnosti organa jedinica lokalne samouprave putem referenduma, mjesnog zbora građana i drugih oblika

neposrednog izjašnjavanja. Postupak i procedure neposrednog odlučivanja građana iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne samouprave uređuju se zakonom i statutom. Svoje prijedloge građani podnose putem građanske inicijative, udruženja građana, nevladinih organizacija, kao i na drugi način utvrđen statutom. Jedinice lokalne samouprave mogu uvoditi bilo koje druge mehanizme participatorne demokratije koji nisu zabranjeni zakonom."

Pored navedenih mehanizama u zakonima se još spominju i pritužbe, odnosno predstavke i prijedlozi.

1.1. Mjesni zbor građana

Mjesne zajednice su mjesto za razvoj lokalne demokratije i učešća građana u odlučivanju.

Mjesna samouprava u jedinici lokalne samouprave ostvaruje se u mjesnoj zajednici kao obaveznom obliku mjesne samouprave koju osniva vijeće, te u gradskim četvrtima i drugim oblicima mjesne samouprave u skladu sa statutom jedinice lokalne samouprave.

Građani u mjesnoj zajednici putem organa mjesne zajednice odlučuju o poslovima značajnim za život i rad na području mjesne zajednice, a naročito:

- pokreću i učestvuju u javnoj raspravi kod pripreme i donošenja urbanističkih planova na području mjesne zajednice, pokreću inicijative, daju mišljenja i učestvuju u izgradnji komunalnih objekata i objekata u općoj upotrebi;
- pokreću i učestvuju u raspravama o inicijativama i aktivnostima za razvoj privrede i društvenih djelatnosti;
- brinu o zaštiti osoba kojima je potrebna pomoć i u tu svrhu pokreću saradnju sa stručnim organima u oblasti socijalne zaštite;
- staraju se o razvoju kulture i sporta i stvaraju uvjete za dostupnost ustanova i objekata kulture i sporta svim građanima, a pogotovo mladim;
- stvaraju uvjete i preduzimaju mjere za očuvanje i zaštitu prirodnih i radom ostvarenih vrijednosti čovjekove sredine;
- drugim poslovima utvrđenim statutom i pravilima mjesnih zajednica vodeći računa o vrsti i obimu potreba, raspoloživim sredstvima, kao i interesima građana u cjelini.

Mjesna zajednica može biti osnovana za jedno naseljeno mjesto, više međusobno uvezanih manje naseljenih mjesta, ili za veći dio naselja koji u odnosu na ostale dijelove naselja čini cjelinu.

Inicijativu za osnivanje mjesne zajednice mogu pokrenuti građani, udruženja građana sa područja naseljenog mjesta za čije se područje predlaže osnivanje nove mjesne zajednice, vijeće ili načelnik/ca jedinice lokalne samouprave.

Mjesna zajednica osniva se na način i po postupku utvrđenom statutom jedinice lokalne samouprave u kojoj se osniva mjesna zajednica.

Organi mjesnih zajednica bit će obavezno konsultovani o pitanjima o kojima vijeće jedinice lokalne samouprave odlučuje dvotrećinskom većinom i u postupku donošenja planova jedinice lokalne samouprave, kao i o drugim pitanjima o kojima je zatražena konsultacija od vijeća ili načelnika/ce jedinice lokalne samouprave.

Organi mjesnih zajednica mogu davati inicijative o pitanjima iz nadležnosti mjesne zajednice, jedinice lokalne samouprave i institucija koje vrše javne ovlasti.

U mjesnim zajednicama, na zboru građana građani mogu da razmatraju probleme i definiraju prijedloge rješenja, koja se preko organa mjesne zajednice upućuju nadležnim organima, koji su dužni da razmotre prijedloge i informiraju podnosiocima o ishodu.

1.2. Referendum

Referendum je oblik neposrednog, tajnog odlučivanja o pitanjima, problemima i potrebama od interesa za građane lokalne zajednice. Pravo na odlučivanje na referendumu imaju građani Općine upisani u birački spisak.

Referendum se može raspisati radi odlučivanja o prijedlogu o promjeni statuta, o prijedlogu općeg akta ili drugih pitanja iz organa jedinica lokalne samouprave, kao i o drugim pitanjima određenim zakonom i statutom. Odluka donesena na referendumu obavezna je za Općinsko vijeće.

1.3. Građanska inicijativa

Građanskom inicijativom se predlaže donošenje ili izmjena akata kojim se definiraju pitanja koja su u nadležnosti lokalne samouprave.

Građani imaju pravo organu jedinice lokalne samouprave podnositi inicijative za donošenje određenog akta ili rješavanje određenog pitanja iz njegovog djelokruga.

O inicijativi vijeće mora raspravljati ako ga potpisom podrži određeni broj građana upisanih u birački spisak jedinice lokalne samouprave, što se utvrđuje statutom.

Ovaj broj neće biti veći od 5% ukupnog broja građana upisanih u birački spisak.

1.4. Pritužbe, odnosno predstavke i prijedlozi

"Organi uprave obavezni su razmatrati i dati odgovore na predstavke i prijedloge koje im podnose stranke." - Zakon o upravi Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17) član 39. stav 2.

"Rukovodilac organa uprave obavezan je bez odgađanja razmotriti podnijete predstavke, i prijedloge i pritužbe stranaka na nepravilan odnos državnih službenika u organu uprave prema njima kada se obraćaju tim organima u cilju ostvarivanja prava, odnosno izvršavanja svojih obaveza. Rukovodilac organa uprave obavezan je ispitati podnesene predstavke, prijedloge i pritužbe ako ih ocijeni osnovanim, preduzeti zakonom predviđene mjere prema državnom službeniku na čiji se rad predstavka odnosi. Rukovodilac organa uprave obavezan je u roku od 8 (osam) dana od dana prijema predstavke, prijedloga odnosno pritužbe stranci dati pismeni odgovor o preduzetim mjerama u vezi s njihovom predstavkom, prijedlogom, odnosno pritužbom." - Zakon o upravi Bosne i Hercegovine član 41.

U Zakonu o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 49/06 i 51/09) u članu 46. stoji da su organi jedinica lokalne samouprave dužni "omogućiti građanima i pravnim licima podnošenje podnesaka i pritužbi na svoj rad, kao i na rad njihovih institucija i tijela, te na nepravilan

odnos zaposlenih u tim tijelima kada im se obraćaju radi ostvarivanja svojih prava i interesa ili izvršavanja svojih građanskih dužnosti.

Na podnesene podneske i pritužbe organi jedinica lokalne samouprave dužni su građanima i pravnim licima dati odgovor u roku od 30 dana od dana podnošenja prigovora ili podnesaka."

U Zakonu o lokalnoj samoupravi ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 22/00) u članu 17. stoji da je Općinski načelnik dužan "omogućiti građanima i pravnim licima podnošenje prigovora i pritužbi na svoj rad i rad službi za upravu općine, kao i na nepravilan odnos zaposlenih kada im se obraćaju radi ostvarivanja svojih prava i interesa ili izvršavanja svojih građanskih dužnosti."

POGLAVLJE II - MEHANIZMI UČEŠĆA GRAĐANA U OPĆINI ILIJAŠ

Pored navednih mehanizama učešća građana, utvrđenih Zakonom i Statutom, Općina Ilijaš omogućava građanima Općine Ilijaš, shodno članu 43. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, da učestvuju u procesu odlučivanja i rada u Općini Ilijaš putem:

- javnih rasprava,
- udruženja građana i nevladinih organizacija,
- "Građanskog sata sa vijećnicima",
- direktne komunikacije sa Općinskim načelnikom i Općinskim službama (putem internet stranice i eCitizen aplikacije),
- godišnjeg anketiranja,
- predstavki i prijedloga.

2.1. Javne rasprave

Općinsko vijeće može prilikom razmatranja nacrtu odluke ili općeg akta da ocijeni da je neophodno provesti širu raspravu o nacrtu kod zainteresiranih institucija - naučnih i stručnih, mjesnih zajednica i građana, te drugih subjekata. U tom se slučaju nacrt stavlja na javnu raspravu.

Zaključak općinskog vijeća o stavljanju na javnu raspravu sadrži naročito:

- način objavljivanja nacrtu,
- određuje nosioca aktivnosti na organizovanju i vođenju javne rasprave,
- obim i nivo javne rasprave, potrebna finansijska sredstva i izvore sredstava za provođenje javne rasprave,
- rok za provođenje javne rasprave,
- način prikupljanja i obrade mišljenja i prijedloga iz javne rasprave.

Po provedenoj javnoj raspravi općinskom vijeću se dostavlja izvještaj.

Predlagač odluke ili općeg akta dužan je da u pripremi prijedloga odluke ili općeg akta uzme u obzir prijedloge i mišljenja iz javne rasprave, te da obrazloži razloge zbog kojih nisu prihvaćeni određeni prijedlozi i sugestije.

2.2. Udruženja građana i nevladinih organizacija

Jedan od važnih oblika neposrednog uključivanja građanki i građana u proces odlučivanja u zajednici je organizaciono udruživanje. Nevladine organizacije su odličan resurs putem kojeg građanke i građani mogu podići svijest o svojim slobodama i pravima, biti edukovane/i o različitim i/ili specifičnim temama, te kroz koji mogu artikulirati svoje

inicijative prema vlastima. Dakle, nevladine organizacije možemo posmatrati kao inkubatore znanja i ideja, stoga je veoma značajno sa njima ostvariti saradnju. Smatramo bitnim upoznati se sa radom lokalnih nevladinih organizacije i učešćem građana u njihovom radu tj. njihovom doprinosu u razvijanju i jačanju građanske hrabrosti i aktivizma, te održavati redovnu komunikaciju. Značajno je istima dati podršku kroz programe (su)finansiranja njihovih projekata kojima se osnažuju građani i kreiraju programi kojima se razvija lokalna zajednica. Također, neophodno je nevladine organizacije uključiti u kreiranje odluka, planova, programa, budžeta i drugih strateški važnih dokumenata lokalne zajednice. Uzimajući u obzir da organizacije predstavljaju inicijative velikog broj ljudi, njihovim učešćem osiguravamo učešće velikog broja ljudi u procesu donošenja odluka.

Nevladine organizacije kao slobodni oblici udruživanja građana omogućuju slobodnu artikulaciju interesa građana iz specifičnih oblasti. Prijedlozi nevladinih organizacija doprinose jačanju demokratskih procesa u lokalnoj zajednici, te doprinosi većoj participaciji u odlučivanju u javnim poslovima u općini.

2.3. "Građanski sat sa vijećnicima"

Općinsko vijeće Ilijaš uvelo je Građanski sat sa vijećnicima Općinskog vijeća Ilijaš.

Građani Općine Ilijaš svoje zahtjeve mogu dostaviti lično na pisarnicu Općine Ilijaš ili sekretaru Općinskog vijeća Ilijaš ili putem e-mail adrese ov@ilijas.ba.

Građani u svom Zahtjevu pored teme, moraju naznačiti i ime i prezime jednog ili više vijećnika Općinskog vijeća Ilijaš sa kojim žele razgovarati.

Ukoliko građani u svom Zahtjevu ne naznače ime jednog ili više vijećnika Općinskog vijeća Ilijaš sa kojim žele razgovarati, Kolegij Općinskog vijeća Ilijaš će odrediti vijećnika/e za taj Građanski sat.

Termin za sastanke je svakog radnog petka, ukoliko ima prijavljenih građana, u principu u periodu od 14,00 sati do 16,00 sati, uz mogućnost da vijećnik i građanin dogovore i neki drugi termin koji im odgovara u sali Općinskog vijeća Ilijaš, III sprat zgrada Općine Ilijaš.

Građanski sat se neće održavati u slučaju da je u navedenom terminu zakazano održavanje sjednice Kolegija ili Općinskog vijeća Ilijaš, o čemu će građani imati blagovremenu informaciju.

Kontakt osoba: Ilda Kahriman, sekretar Općinskog vijeća Ilijaš

Telefon: 033/580-698

E-mail adresa: ilda.kahriman@ilijas.ba

2.4. Direktna komunikacija sa Općinskim vijećem, Općinskim načelnikom i općinskim službama

Web aplikacija 48 sati, odnosno Pitanja, inicijative i pritužbe, služi za direktnu komunikaciju građana i dr. lica sa Općinskim načelnikom i općinskim službama.

Stranka popunjava elektronski obrazac na internet stranici Općine Ilijaš sa pitanjima, inicijativama, prijedlozima i sl., a odgovor se dostavlja na e-mail naveden u obrascu u roku od 48h, te objavljuje na internet stranici.

Od novembra 2023. godine u upotrebi je i aplikacija eCitizen, koja je sveobuhvatnija, te omogućava komunikaciju i sa vijećnicima, kao i dodavanje fotografija i dokumenata, određivanje lokacije i sl. Aplikacija eCitizen omogućava također automatsku

statistiku, sa grafičkim i procentualnim prikazom podataka vezanih za postavljena pitanja/pritužbe sa stanjem realizacije istih.

2.5. Godišnje anketiranje

Da bismo djelovanje Općine Ilijaš prilagodili korisnicima/cama usluga, Općina Ilijaš provodi istraživanje, odnosno anketiranje korisnika/ca usluga.

Općina Ilijaš provodi anketu o zadovoljstvu korisnika/ca usluga od 2022. godine u okviru MEG projekta.

Prva anketa provedena je u februaru 2022. godine i ista se planira provoditi svake godine.

Cilj ankete je dobijanje informacija o zadovoljstvu korisnika usluga (građana/ki, nevladinog sektora i privrede).

Za istraživanje zadovoljstva korisnika/ca usluga pripremljen je upitnik/anketa i uputstvo koje sadrži neophodna metodološka objašnjenja, uputstvo za prikupljanje podataka, obaveze svih učesnika/ca u anketiranju, obradi rezultata, objavljivanju rezultata i drugom daljem postupanju.

Prilikom pripreme Upitnika/ankete i Uputstva korištena je MEG metodologija, norme, preporuke i objašnjenja dobijena u okviru MEG projekta.

Pitanja u anketi odnose se na zadovoljstvo korisnika/ca usluga (građana/ki, privrede i nevladinog sektora) radom Jedinственог органа управе и јавним установама Опćине Илијаš, те радом Опćинског вјећа Илијаš за претходну годину.

Ispitivanje zadovoljstva građana i građanki o radu lokalne управе Опćине Илијаš и Опćинског вјећа Илијаš ће се вршити крајем текуће године за сваку календарску годину путем анкетирања.

Aktivnosti ispitivanja zadovoljstva građana i građanki radom lokalne управе Опćине Илијаš и Опćинског вјећа Илијаš се реализује кроз четири неовисна процеса и то кроз:

- a) ispitivanje zadovoljstva građana/ki radom lokalne управе Опćине Илијаš,
- b) ispitivanje zadovoljstva građana/ki radom Опćинског вјећа Илијаš,
- c) ispitivanje zadovoljstva građana/ki uslugama koje su u nadležnosti JLS u oblasti zaštite okoliša,
- d) ispitivanje zadovoljstva poslovnog sektora uslugama јавног сектора.

Na osnovu analize i dobijenih rezultata provedenog istraživanja/anketa Općina Ilijaš će poduzimati određene mjere i aktivnosti usmjerene ka stalnom unapređenju kvaliteta usluga.

Cilj anketa je prikupiti povratne informacije građana/ki o zadovoljstvu јавним uslugama i angažmanu građana/ki u lokalnoj zajednici, te privrednika/ca i nevladinih organizacija, kao i o zadovoljstvu radom Опćинског вјећа Илијаš.

Izveštaj o provedenom anketiranju razmatra se na prvoj narednoj sjednici Опćинског вјећа, а такође се објављује на веб страници у циљу транспарентности и доступности dobijenih podataka svim zainteresovanim licima.

2.6. Predstavke i prijedlozi

Za dostavljanje predstavke i prijedloga koristi se obrazac za predstavke i prijedloge koji se nalazi u šalter sali Općine i na web stranici Općine.

Obrazac za predstavke i prijedloge sadrži sljedeće elemente:

1. Kontakt informacije podnosioca;

2. Datum;
3. Izjava o predstavci/prijedlogu;
4. Opis nezadovoljstva ili sugestija sa relevantnim činjenicama;
5. Prijedlog podnosioca za rješavanje ili konkretna očekivanja u vezi sa aktivnostima i mjerama koje Općina Ilijaš, Općinsko vijeće Ilijaš ili drugi organ i institucija (nad kojima vrše upravni nadzor) preuzima po toj predstavci/prijedlogu;
6. Mjesto.

U izuzetnim slučajevima anonimnih predstavlki i prijedloga, ukoliko građanin ne želi da ostavi kontakt informacije, građanin će se pismenim putem izjasniti na koji način želi da se objavi javni odgovor na predstavku i prijedlog.

U slučajevima u kojima građanin ne dostavlja predstavku i prijedlog u obrascu za predstavke i prijedloge, službenik za pritužbe je dužan, ukoliko dostavljeni zahtjev/podnesak ima elemente predstavke i prijedloga, da istu prenese u formu obrasca za predstavke i prijedloge.

Ukoliko podneseni zahtjev ne sadrži elemente predstavke i prijedloga, službenik za pritužbe je dužan da zahtjev proslijedi odgovarajućoj službi npr. službeniku za pristup informacijama i dr., uz obrazloženje i upute podnosiocu zahtjeva.

2.6.1. Način predaje predstavki i prijedloga

(1) **Pisana predstavka i prijedlog** - pisana predstavka i prijedlog se podnosi popunjavanjem propisanog obrasca. Obrazac za predstavke i prijedloge je precizno definisan i sastavni je dio Uputstva. Isti se nalazi u Šalter sali i može se dobiti kod službenika na Info-pultu, te na web stranici Općine.

(2) **Usmena predstavka i prijedlog** - usmena predstavka i prijedlog ostvaruje se ličnim obraćanjem ili telefonskim obraćanjem službeniku za pritužbe. Pribilježena usmena predstavka i prijedlog tretirat će se kao pismena predstavka i prijedlog.

(3) **Kutija za komentare/sandučić za pritužbe** - koja je smještena na vidnom mjestu/ulaskom u zgradu npr. odmah do oglasne table. U centru za pružanje usluga građanima/šalter sali nalazi se adekvatan prostor (sto ili pult) gdje su obezbjeđeni papir i olovka, koji omogućavaju potrebnu diskreciju pri sastavljanju i podnošenju predstavke i prijedloga. Otvaranje i sadržaj sandučića se upisuje u dnevnik otvaranja, a onda se prenosi na obrazac za predstavke i prijedloge. Isto sanduče se koristi za ispitavanje stavova javnog mijenja građana.

(4) **Knjiga utisaka** – knjiga utisaka je postavljena na vidnom mjestu/nalazi se na info pultu. Građani imaju nesmetan pristup i stranice knjige su numerisane, tako da se ne može vršiti cijepanje stranica. Knjiga utisaka, odnosno sadržaj koji je u njoj naveden redovno se kontroliše, a u slučaju navoda koji imaju negativan karakter, a koji su opravdani, a odnose se na rad službenika u šalter sali, odmah se preduzimaju konkretne mjere za njihovo otklanjanje. Ukoliko se negativne konstatacije i ocjene eventualno odnose na rad zaposlenika Općine, konstatacija odnosno stranica u knjizi utisaka će se u cijelosti fotokopirati i kroz dostavnu knjigu proslijediti na ruke nadležnom Pomoćniku načelnika.

(5) **Pismo** – pismo je način podnošenja predstavki i prijedloga, ako u sebi sadrži dovoljno informacija za popunjavanje obrasca za predstavke i prijedloge. Pismo stvara obavezu organima uprave, odnosno nadležnoj službi na koju se predstavka i

prijedlog odnosi, da, u što je moguće kraćem roku, a najkasnije u roku od tri/3/dana da pisani odgovor i proslijedi ga na adresu poznatog pošiljaoca predstavke i prijedloga. U svom dopisu nadležni Pomoćnik načelnika će preko službenika za pritužbe tražiti dopunu informacija. Ukoliko je u predstavci i prijedlogu nedovoljno informacija, a podnosilac predstavke i prijedloga je anonimna, načelnik odjeljenja će preko resornog službenika, razmotriti mogućnost pokretanja procedure na osnovu raspoloživih informacija. O prijemu pisma i svim preduzetim radnjama će se pismenim putem sa dokazima, obavijestiti službenik za pritužbe.

(6) **Elektronska pošta** – elektronskom poštom na adresu službenika za pritužbe, ukoliko sadrži dovoljno informacija će se postupati kao i sa pismom. Ukoliko zaprimljena elektronska pošta ne sadrži dovoljno informacija, nadležni Pomoćnik načelnika će postupiti na isti način kao sa pismom, i od službenika za pritužbe zatražiti dodatne informacije. Sve predstavke i prijedlozi prispjele putem elektronske pošte se evidentiraju i upisuju u obrazac za predstavke i prijedloge.

(7) **Aplikacija za pitanja na web stranici Općine, ukoliko ima dovoljno informacija, da se može postupati sa istim.** Na službenoj internet stranici Poveznica za predstavke i prijedloge građana sadrži: vodič za podnošenje predstavki i prijedloga, elektronski obrazac za ispunjavanje predstavki i prijedloga i link prema web aplikaciji 48 sati i dr.

(8) **Aplikacija eCitizen, ukoliko ima dovoljno informacija, da se može postupati sa istim.** U novembru 2023. godine aktivirana je aplikacija eCitizen, koja je multifunkcionalna.

POGLAVLJE III - TRANSPARENTNOST I OTVORENOST

Transparentnost, odnosno javnost rada lokalnih tijela odlučivanja, utvrđena je entitetskim zakonima o lokalnoj samoupravi.

Jedinica lokalne samouprave dužna je osigurati, razvijati i jačati javnost rada kao preduvjet efektivnog političkog nadzora i garancije da će organi jedinice lokalne samouprave provoditi svoje dužnosti u interesu lokalne zajednice.

Sjednici vijeća mogu prisustvovati građani na način i pod uvjetima propisanim poslovníkom o radu u skladu sa zakonom.

Obavještenja i informacije o obavljanju poslova organa jedinice lokalne samouprave mogu davati predstavnici načelnika i predstavnici vijeća.

U cilju informiranja javnosti organi jedinice lokalne samouprave podnositi će javnosti godišnje izvještaje u kojima će se uporediti postignuti rezultati s planiranim programskim ciljevima.

Rad općinskog vijeća je javan što se obezbjeđuje blagovremenim, potpunim i objektivnim informiranjem javnosti o radu. Općinsko vijeće obezbjeđuje svim sredstvima javnog informiranja, pod jednakim uvjetima, pristup informacijama o svom radu, a naročito omogućava uvid u materijale, izdaje službama saopćenja i organizuje konferencije za medije na inicijativu predsjedavajućeg općinskog vijeća.

Ograničavanje pristupa informacijama moguće je samo u slučajevima zaštite državne, vojne, službene ili poslovne tajne, na način utvrđen zakonom ili propisom

donesenim na osnovu zakona.

Službenici lokalne samouprave koji su ovlaštteni davati odgovarajuće informacije lično su odgovorni za njihovu tačnost i pravovremenost. Neovlašteno davanje informacija ili davanje netačnih informacija predstavlja težu povredu službene dužnosti.

Predstavnik načelnika i vijeća mogu odlučiti da se u postupku pripreme i donošenja općeg akta objavi njegov tekst u svim fazama donošenja putem sredstava javnog informiranja, kao i da se odredi rok za davanje pisanih primjedbi na odnosni tekst općeg akta.

Na državnom i na entitetskim nivoima usvojeni su zakoni o slobodi pristupa informacijama, na osnovu kojih su i jedinice lokalne samouprave dužne djelovati.

Da bi građani uspješno učestvovali u donošenju odluka, moraju biti dobro informirani, odnosno imati pristup informacijama.

Sa razvojem konceptata participativne i deliberativne demokratije, sazrijeva razumijevanje da je transparentnost i otvorenost javnih organa temeljna pretpostavka ostvarivanja učešća građana u procesu donošenja odluka. Logika se čini samorazumljivom, da bi građani mogli učestvovati u procesu donošenja odluka, moraju znati informacije koje su važne za rješavanje pitanja koja su im od interesa, dakle o čemu trebaju odlučivati i kakvi instrumenti učešća im stoje na raspolaganju. Transparentnost se definiše kao otvorenost javnih organa u smislu činjenja svih informacija koje su u posjedu javnih institucija dostupnih najširoj javnosti (uz minimalan broj izuzetaka gdje to zahtjeva javni interes).

Ključni princip za razumijevanje pojma transparentnosti je princip po kojem informacije u posjedu javnih organa predstavljaju javno dobro, te kao takve su u javnom interesu dostupne svima. U tom smislu moguće je praviti distinkciju između dva načina na koje informacije u posjedu javnih organa mogu biti učinjene dostupnim, prvi, kada se građanin obrati instituciji i zatraži pristup informaciji u odgovarajućoj formi, što je reaktivna transparentnost, i drugi, kada institucija informacije čini dostupnim bez podnošenja zahtjeva, tzv. proaktivna transparentnost. Višestruke se prednosti i značaj proaktivne transparentnosti, kako na strani javnih organa, tako i na strani građana.

Transparentan rad Općinskog vijeća i Općine Ilijaš omogućava efikasno učešće građana u procesu odlučivanja.

Rad Općinskog vijeća i Općine Ilijaš je javan.

Građani su informisani o radu Općinskog vijeća i Općine Ilijaš.

Vrijeme, mjesto i dnevni red sjednice Općinskog vijeća Ilijaš objavljuje se sedam dana prije održavanja sjednice na web stranice Općine i putem medija. Na web stranici se objavljuju i materijali koji su na dnevnom redu.

Sjednice Općinskog vijeća Ilijaš su javne.

Radio Ilijaš emituje uživo prenos sjednica Općinskog vijeća u cjelosti.

Usvojeni akti se objavljuju u "Službenim novinama Kantona Sarajevo" i na oficijelnoj web stranici Općine Ilijaš.

Na web stranici Općine Ilijaš se objavljuju vijećnička pitanja i inicijative sa odgovorima.

Sastav radnih tijela Općinskog vijeća Ilijaš je objavljen na web stranici Općine. U radno tijelo Vijeća imenuju se i građani koji nisu vijećnici, pojedini naučni, stručni ili javni radnici (vanjski članovi).

Program rada Općinskog vijeća Ilijaš, Operativni plan Općinskog načelnika i službi za upravu, Izvještaj o realizaciji Programa rada Općinskog vijeća Ilijaš i Izvještaj o radu Općinskog načelnika i službi za upravu se objavljuju na web stranici Općine Ilijaš nakon

usvajanja.

Pristup informacijama u Općini je slobodan u skladu sa Zakonom i internim aktima.

Na službenoj internet stranici Poveznica za pristup informacijama sadrži: Zakon za pristup informacijama, vodič za pristup informacijama, Index registar informacija Općine Ilijaš, elektronski obrazac zahtjeva za pristup informacijama, kontakt adresu, email adresu i broj telefona službenika za pristup informacijama, i izvještaje o provođenju Zakona za pristup informacijama.

POGLAVLJE IV - ZAKLJUČCI

Građani:

Vi imate pravo da se vaš glas čuje u donošenju odluka koje se tiču vašeg svakodnevnog života.

Vašim učešćem u donošenju odluka u lokalnoj zajednici cijelom procesu dajete zakonitost, jer na taj način se donose odluke o stvarnim potrebama i interesima građana.

Vaše učešće je od velikog značaja za poboljšanje kvaliteta života vas, vaše porodice, vaših sugrađana i za ukupan razvoj lokalne zajednice.

Vašim aktivnim odnosom prema problemima koje dijelite sa ostalim građanima ili zajedničkim potrebama za koje smatrate da su važne za kvalitet života, vašim učešćem u pokretanju građanskih inicijativa, u lokalnim akcijama, u donošenju odluka, vi doprinosite poboljšanju uvjeta života vas, vaše porodice, sugrađana, cijele zajednice.